

64

NOTA INFORMATIVA

C = Ofițerul

I = Informatorul

[REDACTED]

Mi-a arătat un album în care sînt fotografiile ale tuturor personalităților găsiare care au trecut pe la ei prin casă prieteni apropiați sau numai cunoscuți. Aș putea să dau câteva exemple: GALF LUY ZSOLT, KOMKOS DEZA, BLOXY SANDOR, ziarist al ziarului "Elore", MAGY IMRE un foarte cunoscut pictor grafician, SZALO SYLLA, romancierul LADY LAJOS, KANNEDI SANDOR, SZILAGY DOMKOS care are câteva volume de versuri apărute dar face ziaristică, BARABAS ISTVAN. Fotografiile au fost făcute în majoritate la ei în casă.

[REDACTED]

Imi relatează cu privire la viața culturală la care participă că este foarte fericită, cînd cunoaște personalități atît de importante și mai ales cînd reușește să publice articole în presă pe care le verifică cu manuscrisul și constată că sînt identice. Fericirea e atît de mare că nu poate suferi nici o comparație.

Am discutat despre fiecare dintre cei care se aflau în album aspecte privind viața și familia sa. În mod deosebit și-a exprimat admirația față de pictorul MAGY IMRE. Adrecia că este un mare pictor machiar.

Un alt pictor TAMAS ARON născut în "Secuime" (nu rețin numele comunei) a plecat în Ungaria unde s-a stabilit. Cînd a murit conform ultimei sale dorințe a fost adus în țară și înmormîntat în satul acela din "Secuime" unde s-a născut. Această înmormîntare a avut loc acum 2-3 ani. Povestea cum erau luate măsuri de siguranță extraordinare din partea Securității, pentru că a fost cea mai mare și cea mai importantă întîlnire a neghiarilor din România din ultima vreme. Menționez că regi erau mulți camenilor securității le era foarte teamă. Toți cei pe care-i amintea ca fiind prietenii familiei HORVATH inclusiv această familie au fost la înmormîntare, precum și mulți alții, oameni de vază din viața culturală a României.

65

Mi-a spus că acolo s-a întâmplat o izbucnire grozavă a acestui NAGY IMRE care era foarte bun prieten cu AMAS ARON și care a suportat foarte greu această lovitură și care la un moment dat a început să strige ca un isteric: "De ce ne-ai lăsat când aveți stita nevoie de până te!".

Au în casă câteva tablouri de acest NAGY IMRE care este prieten intim al familiei. Mi-a arătat tablouri de SZABO BELLA grafician și sculptor în lemn din Tg. Mureș sau Cluj care a făcut un tablou "FOMENTZET" - mormântul lui TAMAS ARON înconjurat de stejari care era un fel de sfânt în concepția lui. Apoi a venit vorba de KANNYADI SANDOR poetul care a fost în Bistrița acum câteva zile.

Pe lângă cele relatate anterior aceste s-au mai recitat poezii din creația sa de început, "faimoasa poezie" "Dansul pe cărugului" poezie pentru care s-a ut mult de suferit, după spusele lui, fiind rănit și din care cauză n-a avut locuință nici măcar cel portabilă până în ultima perioadă.

O = Care este conținutul și sensul acestei poezii?

I = Este o poezie elegorică în care pescărușul este comparat cu acei conducători care atunci când poporul este în necaz, ca orice leși nu roie ci prin vorbe nu prin fapte, se răscoală pe cărugi, respectiv conducători, lângă prora de vas. Nici măcar cel care ar putea să-l înfăture de acolo nu o face. Se tin de această prora ca de un fir de pai. Această poezie cheamă la revoltă. Acești pescăruși trebuie distruși pentru că de asemenea conducători poporul nu are nevoie. Această poezie este absolut elegorică.

Mi-a mai relatat despre KANNYDI că primise odată permisiunea de a pleca la Moscova pentru schimb de experiență dar a renunțat nu a acceptat ea până la urmă, când a ajuns cineva acum să aibă la activ și vizitarea U.Sovietice. Mai spunea că este un om deosebit de pretențios. Nu acceptă nici un fel de excepții. Nu poate să scrie la comandă și de aceea nu scrie decât foarte rar.

După aceea mi-am citit câteva versuri din creația lui SZILAGY DOMOKOS "Vrăjitoarea" se intitulează poezia. Nu prezintă interes politic însă își expune concepțiile lui în ce privește scrisul. Spunea despre SZILAGY DOMOKOS că este deosebit de exigent față de ceea ce face și are câteva poezii foarte serioase cu idei edificii, cu probleme serioase.

C = Unde sînt editate?

I = Toate aceste poezii sînt editate la editura "Kriterion". Am discutat apoi despre vizita în oraș a lui SZILAGY DOMOKOS ziarist și profesor. A lucrat la "TANUGYUISZAG". Acest ziarist redactor principal al ziarului "Elore" a făcut o vizită la noi joi și vineri. A luat interviuri atât la partid cit și la O.N.T. și la școli. A venit oficial să facă un reportaj despre activitatea ~~naș~~ oamenilor muncii maghiari din județul nostru. Marți a venit la școală și a luat un interviu de la BEHARI KERNES și HORVATH PINOSKA cu privire la problema rezolvării educației patriotice în cadrul specialităților noastre, a orilor de dirigiență și de pregătire militară. SIMIONA IOLANDA, BENKO ADALBERT au dat în scris material cu privire la această problemă.

Seara au fost invitați membrii echipei de teatru la familia HORVATH acasă. HORVATH plecase deja cu o seară înainte la Sovata. Scopul întrunirii era de a face o retrospectivă, cu privire trecutul nostru ca artiști amatori și cum privea viitorul. A mai participat la această întâlnire ziaristul IOHAZ ZOLTAN că

se mai semnează și ARADY ZOLTAN pseudonim literar. Au participat: familia BORSOS, KERES ELISABETA, BIHARI FRANCISC și d-na HORVATH. Discuțiile s-au purtat pe baza amintirilor din cei 15-17 ani de când activează această echipă de teatru în limba maghiară în orașul Bistrița. S-a luat un album de fotografii unde cronologic sînt prezentate toate piesele jucate de această echipă de teatru și bineînțeles d-na HORVATH a povestit necurțile cu "INVATATOAREA". Legat de această problemă JUHAZ ZOLTAN atinge de "calvarul" legat de această piesă pentru că aflase de la BORCE PAL și GALEALVY ZSOLT. S-a discutat despre plecarea soțiilor HORVATH la București. PIROSKA i-a spus acestui siarist că nu au putut să plece pentru că sotul și a primit o caracterizare că ar fi soviet și că este un element care nu corespunde ca funcționar într-un minister. S-a insistat suficient de mult asupra acestei probleme. S-au citit la sfîrșit însemnările lui HORVATH PAL cu privire la spectacolul dat la Fittfrits de unde ar fi pornit în întreprindere acțiune împotriva acestei piese. Cum ne-au așteptat, cum n-a fost lumină, ironia s-a simțit imediat. Că datorită unei sesiuni a invatatorului MESEGANU din acest sat care a scris la organele securității și la organele de partid a început hărțuirea împotriva lui și a echipei de teatru. Loviturile au fost extraordinare pentru echipa de teatru care a început să se descompliceze și era cit pe aci să-și înceteze definitiv activitatea. Se simte că nu s-a mai lucrat cu etica trasere de inimă. Dar cei care lucrează înseamnă că sînt căi în "focurile luptei" și sînt oameni de nădejde ai acestei echipe de teatru tocmai prin faptul că au fost uniți și au reușit să-și continue activitatea și după acest "furtună", înseamnă deci că, cu acești oameni se va putea lucra și în continuare și ne vom putea duce la bun sfîrșit misiunea pe care o avem aici. O afirmație prin care a caracterizat această zișt discuțiile care au avut loc, JUHAZ ZOLTAN a rezumat-o în următoarea propoziție: "În fond de ce vă plîngeți, sînteiți niste învingători victorioși".

Interviurile luate trebuie să apară într-un număr din ianuarie, cu privire la activitatea culturală, un material cu privire la patriotism, altul cu privire la junca patriotică în școli.

Joi trebuia să plece la Cireșoia împreună cu HORVATH PIROSKA însă a primit un telefon urgent de la București să se reîntoarcă imediat pentru alte sarcini. Joi dimineața ne-am întâlnit la școală. Pot să spun că m-am împrietenit cu el. Mi-a spus că va mai reveni aici și ne-am despărțit ca doi prieteni.

O = Care este natura reală a acestei activități? Dacă ați constatat o activitate de substrat. Este trimis aici cu o sarcină și în fond realizează tocmai contrariul ei, avînd grijă bineînțeles cu aparențele să fie salvate.

I. S-au discutat doar probleme privind activitatea echipei de teatru nu au fost atinse alte probleme, JUHAZ făcînd afirmațiile amintite tocmai pentru a determina continuarea activității orientate pe această linie deviată de la politica partidului și statului nostru. Remarca corepunde și în ce-l privește pe KANNYADI

O. Referitor la KANNYADI ce alte probleme ați discutat?

I. În plus față de cele enunțate, a mai invitat-o pe PIROSKA în vacanța de iarnă să treacă pe la ei cînd va merge la Cluj s-o cunoască și pe nevastăsa. În casă are multe lucruri excepționale, printre care o masă de birou sculptată de aceluși NAGY IMRE. Spunea că are lucruri foarte valoroase. HORVATH a fost anul trecut de revelion la Cluj și apunea despre KANNYADI că nu poate pleca de acasă pentru că toți acești oameni de vază au sărit în țară într-un fel de paralizia pe la ei de acasă și urcaseră la mulți ani fericiți. Anul trecut și HORVATH a trecut pe la ei.

in acest perelinej. Se n-a mers pentru că el i-a spus că nu se cuvine să meargă și ea.

O. Cum putez aprecia o asemenea stare de fapt ? XANNYARI este este un mentor spiritual al intelectualității din Cluj ?

I. Da, exact așa este ! Așa trebuie să înțeleg lucrurile. Toti dar absolut toti intelectualii de vază maghiari din Cluj îl apreciază extrem de mult.

O. Care sînt relațiile în familia MORVATH ? Cine dictează în familie, cine are rolul determinant în realitate ?

I. Aparent se înțeleg foarte bine. De cînd e bolnav el e foarte irascibil. Cînd are musafiri totul este perfect.

O. V-am atras atenția și repet, rudență maximă, nu ri căm nimic. Mai bine renunțăm și căutăm un alt moment favorabil.

Important este ca să distingem activitatea de substrat, tendințioasă, neconformă cu politica partidului de activitatea de paravan merită să-i deruteze pe cei neavizați. Caracterul oarecum orănit al acesteia, cine și cu execută coordonarea, direcțiile și orientative. Preocupările de a propaga idei și concepții ostile, să merem în descifrarea acestor activități pînă la cele mai mici detalii. Mobilurile reale ale unor astfel de activități periculoase pentru societate care constau în încălcarea democrației socialiste prin utilizarea ei cu rea credință, în scopuri dăgănoase în ultimă instanță.